

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy iv. Lapjaink mindennemű hirdeményeket felvesznek.

Előfizetheti minden es. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél, Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tiszán írott czimeket kérünk levelek a szerkesztőségnek czimzendők. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kiadja özvegye.

TARTALOM.

- Magyarország és Erdély. Jótékony adakozások. — Gyárpar s földművelés II. — Törvényhatósági tudósítások. Barsól (közgyűl. hatós. lev. fels. intézv. Arv. segély.) Budapesti újd. Vidéki hírek.
- Lapszemle. Hírnök. Erdélyi Híradó.
- Külföld. Spanyol-, Franciaország. N. Britannia. Olaszország. Németalföld. Sveicz. Mexico. Tahiti.
- Társulatok és Intézetek.
- Hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Jótékony adakozások jegyzéke az inséggel küzdő árvamegyei szegénység számára: A pesti növendékpapság 22 ft 30 kr. pp., nt. Vavróczy Márton versegi plebanus 5 pft.; Püspök-Vácz városi szegélyvész-egylet 10 ft.; Veisz Tamás 10 ft.

Gyárpar s földművelés.

II.

A kifejlésnek indult nemzet életében vannak időpontok, melyekben bizonyos uralkodó eszmék varázs erővel hatnak a lelkesedés származóin a könnyen ingadozó közönségre; s ez annál bajosabb kórállapot, minél hatályosabb befolyású azekint általános elv gyanánt felállított eszme a törvényhozás elemeire, a megyei élet s vitalásokra. Mert ekkor nem tekintetik hely és körülmény, s a kedvező eszme nem vitetik a cselekvőség terére, hanem a practica élet kényszerítetik görbédni a felkarolt nézetek mintájára. Pedig minden theorianak alkalmazása módosítást követel a változó körülmények s a különböző tárgyak természetéhez képest. Hazánk ujabbkori történetében ez világosan felmerül. Im alig néhány éve, hogy a Pesti Hírlap egykoriszerkesztője zászlója jelszavául „szabadföldet” választva, ezt világerővel bír eszmének hirdette, noha e túlhajtott erőteljes rosz következményeit boldogult gr. D. A. több cikkeiben felmutatta. S ma mégis ugyanazon férfi alig éjtvén ki kezéből a P. H. kormányrudját a „védegyelet” lobogója alatt a földérdek kárával a gyárparat tűzte fel izgatása irányul! Mi előbbi számban tett igéretünk következtében megmutatni iparkodunk, hogy e tévesztett irány s az erőszakolt gyárparnak eredményei üdvösek nem lehetnek.

Az anyagi jólét alapja az élet első szükségéinek fedezésében áll; nép, mely élelmét s ruházatát meg nem szerzheti, a jólét első fokán sincs még. S így hol alkalmas föld van, minden éghajlat s körülményekben ez, mire fölglyelmét kell az iparnak fordítani. A természet ezen ajándékát nem elhanyagolni, hanem önjavára a lehető legnagyobb mértékben felhasználni a status-oeconomia sarkelve. Következéleg nemzet, melynek bőven termő, vagy termésre ipar által fordítható nagy földtere van, s a földművelésre kedvező éghajlata, s a kereskedelemre jó piacai kínálkoznak, a földművelést gyárparának fel nem áldozhatja a nélkül, hogy a néptömeg nyomora s elszegényedése be ne következék! Ellenben a kifejtett földművelés, az ezzel legszorosabb kapcsolatban levő kézműipart, s ez által a gyárparat is megtermi s elősegíti. A földműveléssel párhuzamban virágozni szokott az állattenyésztés is, mindkettő pedig azon vállalatokkal, melyek nélkülözhetlen kellek; a nemzetben felébredszük a munkásság szellemét, s a törvényhozás ösvényén megkísérik az utat, melyen a gyárpar felvirágozhat. Avagy mutassa meg a legbőlebb status-oeconom, hogy nemzet, melynek a természet a föld kincsét adta, ezt mellözve, egyedül gyárpar által érte el jólétét? Egyet, de csak egyet sem mutathat. Pisa, Amalfi, Genua, Velencez és Hansa adnak ugyan példát; miszerint minden földészetnélküli nemzetek is nagy vagyon s politikai hatalomhoz jutottak; — de rendszerint mégis nem emelkedett fel soha kitűnő gyárparra valamely nép a nélkül, hogy agriculturalis rendszerét előbb virágozóvá ne tette legyen. Általában a virágozó földművelés agyárparnál mindenkor üdvösebb az összesen vett nemzetre;

mert még a gyárpar a vagyonosságot kevés kezébe juttatja; addig amaz a nagy tömeg jólétét eszközöli. Anglia mindent meg tön a föld érdekében, s bár ereje — gyarmatainak szüksége így kívánván — főleg a gyárparra irányoztatik, a földművelést még sem hanyagolta el, és noha saját viszonyainál fogva inkább a gyárpar látszik érdekeiben lenni, mintsem a földművelés, mégis egész politikai s közjogi állásának jelenleg is a földbirtok fentartó sarkpontja. Csak a legujabb trónbeszédre nézve is igen sűrűn nyilvánulának főleg a felsőháznál a panaszkok, hogy abban a földművelést jelenleg terhelő körülmények meg nem említették, és azoknak orvosoltására a parlament fel nem szólított. Már csak ez is elég világosan bizonyítja, miszerint Angliában a gabnatörvényben nyugvó kedvezés a földiparra nézve még elegendőnek koránsem tartatik.

De hogy főtenyezője a földművelés a gyárparnak, eléggé bizonyítja ennek természete. A gyárpar nyers termékeket használnak fel, még pedig nagy mennyiségben; a mint tehát ezek növekednek, úgy szükség szaporodnia a nyers természetűeknek, hogy a gyárpar jutányosabb levén, az eddig divatozott külkereskedéssel a versenyt nem csak kiállja, de felül is haladja. Eleinte zsenge korában a már előhaladott külföldi ipar készítményemél a honi idülni kezdő gyárparnyok minden esetre becsben kisebb értékűek levén, csak jutányosságuk által nyerhetik meg a részvétet. Erre pedig kifejtett földművelés kívánatik, még pedig oly földművelés és ipar, hogy az idő kised mostohaságai miatt meg ne akassza a gyárpar működését. A felvirágozó gyárpar növeszti az emésztők számát, s ezzel növekedni kell az élelmi cikkeknek is, különben vagy a munkások meg fogynak, vagy a munka magas bérét a gyárpar nem bírhatván, vállalatában kárt szenvedne s így a gyárpar fenakadna! Még azon népek is kezdik már érezni nyomásot tulsúlyát a gyárparnak, s a földiparnak esőkénését, kikhez képest honunk még igen hátramaradt. Bizonyítja ezt a növekedő pauperismus, melynek okaul legujabb időben N. L. Bonaparte az elszegényedéstről írt munkájában a gyárparat veti. De nem csak ő hanem Frankhon legjelesb status-gazdái figyelmeket — mint azt a caualisatio s irrigatio iránti legujabb törvény-javaslat s kamarai viták is bizonyítják — ismét a föld ipar felé fordítják, s nem egy társulat keletkezett ott, mely céljául a kényértelenek kóbor csoportjait ismét a földműveléshez édesgeti s ha mindenben nem értünk is egyet a főnebb idézett szerzőnek nézeteivel, annyit minden esetre igaznak vallunk, hogy a nemzet gazdaságának alapja a földművelés és müipar virágzása szolgál.

Az imént előadott elvek s gyakorlati tapasztalásból merített tanúságokat hazánkra alkalmazva, szilárd hitként él keblünkben a meggyőződés; hogy sehol kártekönyebb nem lehet eredményeiben a felerőszakolt gyárpar, mint épen Magyarországon. Honunkat — legalább általánosan véve azt — maga a jótéző természet dusan kamatozó földdel áldotta meg, s ha bár a melegebb éghajlat eseméggel nem igen termi meg, de az élelmi s ruházati szükségek majd minden nemeire alkalmas vidékek kínálkoznak, s míg egyfelől szépen terülnek el róna mezeink: más felől magas bércek emelkednek, mintegy pótolólag egymást, a különemű természetre megkívánató földminőségre nézve. Következéleg mire nagy munka s erőmegfeszítés nélkül honunk az iparvilágban hivatva van, e hivatását elhanyagolni a főnebbiek értelmében legveszélyesebb hanyagság. Eddigélis ez tette kereskedésünk főczikkjeit, s ha az eddigi elhagyott állapotban sínlődő föld s kézműipar megmentette e honi pauperismus szörnyetegétől, bizonyára a felvirágozó földművelés s müipar vagyonosabbá teendia a nagy nép osztályt, mely eddig is ezzel foglalkozott. Ezen itéletünkben osztozik a külföld is, akár olvasuk az itt utazók — értjük az értelmes utazók — észrevételeit, akár találkozzunk velők, s élő szóval halljuk véleményöket. Többször volt alkalmunk külföldiekkel szólni, s midőn anyagi jólétről értekezünk, majd mindenkor illy sohajtásokra fakadtak a jöszivü idegenek ajkai: mi virágozó lehetne e hon, mennyi haszonvehetetlen föld rothad posványtengerek

alatt, mi kevés ipar mutatkozik e rosszul mivel s gyéren termő föld felett! S csak később jövének, mintegy fokozatosan, az ekint feltámadandó gyárparra. Még pedig az idegenek nem a szomszéd Ausztriából valók, kikre az érdek gyanuját lehetne háritani, hanem porosz francia s egyéb nemzetekből.

Mindenek előtt tehát honunkban egy jobbs czél-szerűbb gazdálkodási mód hozandó be, oly t. i. mely az ipar s szorgalommal párosulván, egyszersmind szükségessé teszi a müipar tökéletesítését. Erre a földművelők czélszerű neveltetése, s a földes urtól adandó gyakorlati példák általi oktatás elkerülhetlenül szükségesek. De még ez korántsem elégséges, hanem e felett még egy oly társulat keletkezése kívánatik, mely a népet mindenféle vidékeken egy czélszerűbb földművelésre buzdítaná, mely, földeteket vásárolna esupán azon okból, hogy példájával mutatná a megszokott gazdálkodáshoz makaesul ragaszkodó népnek a tökéletesb mivelhetési módot, s a nép így eredményeiben győződnék meg, jobb és czélszerűbb gazdálkodási rendszerrel: E tökéletesebb s kifejtettebb ipar azonban nélkülözhetlenül feltételezi a nemzet gondoskodását azon eszközökről, melyek midőn egyrésztől elhárítják a földművelés akadályait, más részről ujabb s termékenyebb földdel gazdagítsák. Ez a mocsárok s a vizek szabályozását teszi feladatul; mert ha nem egy harmada, bizonyára kétötöd része hazánknak miveletlenül hevervén, kigyók s békák tanyajaulszolgál, az egész ségre ártalmas párolgásai által károsan hatván, az ugy is kevés munkás kezét még inkább fogyasztja, vagy legalább lankasztja. Ha nemzetünk ama sok hasztalanul fekvő területeket a víztől megszabadítaná, gazdagságának alapját kétszeresen, sőt háromszorosan szaporítván, magának az anyagi jólétnek alapjai biztosabbakká s terjedtebbekké válnának. Mert emlékezzünk meg, hogy nincs biztos alapja a nemzeti gazdagságnak, mint a földipar, mely a tözséréskedők kezében nem válhat semmivé, s nemzet, mely főleg erre építheti számításait, nem fog rögtön megsemmisítheteni. Tehát, az anyagiakat illetőleg, a teendők lobogására nem kizárólag a gyárparat kell tüzni jelszavul, mint a hogy ez, az ugynevezett védegyelet által kitézetett, hanem a földművelést, és a gyárparat egyedül mint járulékot kell tekinteni a földművelés emelésére; azaz, mielőtt emezt pályájából alig fejtettük ki, addig nagy szökkenés nélkül a gyárparrafordítani minden erőnk és figyelmünket saját romlásunk nélkül nem lehet. S bár örömmel láttuk a törvényhozó testületet a munka szabályozás s a futó homokról hozott törvény-cikkekkben a föld érdekét pártolólag működni: még inkább méltánylandó leendett, ha a KK. és RR. a védegyelet helyett egy oly társulatot alkottak volna, mely cél s feladatul választotta volna, — addig is, míg e részben az országgyűlés intézkedni fog — a lecsapolást és posványok kiszáritását, mennyire magán vállalat utján az lehetséges. E téren tágas működésre találhatna a hazafiuság, s az összes nemzet bizonyára nagyobb s biztosb gazdálkodási alapot volt volna nyerendő, mint minőt a földipar elhanyagolásával s előzmények nélkül egy kis ideig tartandó lelkesedés kevés gyárosok javára fog az erőszakolt gyárpar által előidézni! Tömérdek tennivalója van e részben nem csak a nemzetnek magán s társulati viszonyaiban, hanem a törvényhozásnak is. Segédkézre váraokozik, a kormány és nemzet összes segítségére a földművelés, ha ezt bajai és bilicséből kiemelni és csak halkán is magas kifejlési fokra vinni akarjuk. Mi valóban úgy vagyunk meggyőződve, hogy ns Borsodmegyének a Tisza szabályozását illető terve, nagyobb s biztosb mértékben emelendi ezen feltett czélnak sikeres és lelkes kivitele által a honi vagyont, mint az ott keletkezett fiókgár egyesület minden törekvései. Híjjuk a világ legelső oeconomusait, vezessük szerte e honban, barátokoztassuk meg viszonyainkkal és törvényeinkkel, s mi mindent fel mernénk tenni, hogy nem a gyárpar erőszakos feltolását, hanem a föld s müipart tűznék ki minden teendőnk élére. Valóban fájdalmasan esik a nemzet jelen és jövőjén részvevő ag-

gállyal elmélkedő honfiumak; midőn szemléli a lelkesedésnek tévesztett irányát; midőn paragon látja hagyatni azon tét, melyen üdvösen működendhetett volna, még pedig a nélkül, hogy akár a kormány, politikai iránybani gyanuját akár a szomszédok féltékenységét s idegenkedését felköltötte volna. Sőt ezen téren annál biztosabb haladás-kínálkózik nemzeti törekvésünknek, minél biztosabban számíthatni minden pénz és szerezett különbség nélkül, magának a jóakaró kormányának közrehatására is. Azonban midőn a föld s műpar érdekében így nyilatkozunk, a gyár-iparnak is baráti vagyunk, s a nemzet érdekében mindenkor leendünk; csak hogy ezt bizonyos feltételek nélkül czélszerűnek nem véljük.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Bar-ból. febr. 17én. Aranyos Maróthon tartott közgyűlésünket a t. elnök első alispán ur, a szokott üdvözlés után azon jelentéssel kezdé meg: hogy e ns megyét, épen a múlt héten a kérlelhetlen halál egy érdemteljes táblabírájától Szakmáry Jánostól fosztá meg. Valamint a köz tisztelet tárgya volt, ezen a tarsalgásban egyszerű, s csak tetteiben s erényeiben nagy férfiú; úgy közös volt a fájdalom és részvét, melyet a 70 évet már ugyan túlhaladott, megyénk nézve még is kora halálának emlékezete gerjesztett. A még élt, osztatlan tiszteletben részesültnek emlékezete fenmaradand, még csak egy leend a mostani nemzedékből, melynek élő példányul szolgálhatott, mikint lehet a régi jót, a kor igényeivel egyesíteni, s az erény és igazság útján szilárdan s habozás nélkül haladni. — Jelenté továbbá az elnök — a mi közörmre — szolgált hogy ő felsége t. cz. Ambró Antal e megyének több évi buzgó tisztviselőjét s táblabíráját a nm. helyt. tan. tanácsosnak nevezé. Ezeket Borsod országszerzte ismét aggodalmas levélenek olvasása követé, mire J. E. kam. „A kormányának szorgos kötelessége gondoskodni, hogy a törvényt mindenki értse; mivel ha nem érti, hogyan lehet tőle annak megtartását követelni? és jobb; ha ezen fordítás a kormánytól jó, mint talán egy privat népszerűsítő.” — Sz. I. mi hitelesnek csak a magyar törvényt fogadjuk, s Borsod levelét tudomásul vesszük. A. A. tan. Azt, hogy mi csak a magyar törvényt ismerjük hitelesnek szükségtelen kijelenteni, mivel ezt a törvény úgy is már kijelentette: de az is kijelentette az országgyűlésen, hogy a törvénynek más nyelvekre fordítása a n. m. helyt. tanács jogaihoz tartozik. Borsod nem jóllátszott felfogni a helyt. tanácsnak ebbeli intézkedését: jelentsük ki hogy Borsod levele tudomásul szolgál. R. Fl. Mi is hallottuk a múlt gyűlésben a n. m. helyt. tanácsnak azon levelét, a mely Borsodnak amnyi aggodalmat szült, s a t. KK. és RR. mit sem rendeltek, s minthogy tudták hogy a magyar törvénynek más nyelvekre való fordítása mit sem árthat nyelvünknek, azon nem is aggódtak. F. P. Borsod azon aggodott: hogy a kormány részéről kívántatott miszerint a törvény más nyelven is szerkesztessék, de ezen kívánság úgy sem sikerülvén, a törvénynek más nyelvekre fordítása a magyarnak nem praedjudicial. Végeztetett: Borsodnak levele tudomásul vétetik. — Ezután Zala levele következett; melyben felszólítottunk: hogy vele egyesülten, az országgyűlésnek minél előbbi tartása iránt kérnök meg ő felségét. R. F. tb. Midőn a magyar nemzet királyához folyamodással járul, kijelenti: hogy hiv jobbagya királyának. Nem akarja politikai állásunkat az országgyűlés alatt, mely új országgyűlésnek mentől előbbi tartását igényli, fejtegetni, egyedül az országgyűlés után történetkél marad, s ezek közül is leginkább a védegyletet említi; minthogy pedig — mond tovább — nem akarja hogy az ország a királlyal surlódásba jöjjön, kéressék meg Zalával egyesülten ő felségé, hogy mentül előbb hirdessen országgyűlést. Előadása minden további szóváltás nélkül partolttatott. A t. elnök alispán ur e végzés következtében küldöttséget tervezett, a mely az országgyűlési tárgyakat kiszemelje, s időrül időre a közgyűlésnek előterjessze. Ugyan az elnök alispán ur jelenté: hogy a megye peesétjének eddigi C. B. felírását magyar nyelvre változtassuk a mi el is határozottatott, s a végzés végrehajtása a garami főbíróra bízott, azon megjegyzéssel: hogy a peeséten eme szavak „Bars vármegye“ világosan kiírassanak. A megyének ezen intézkedése a n. m. helyt. tanácsnak feljelentetni rendeltetett. A régi peresét, az újnak elkészültével a gyűlés előtt kifürészlendő kereszttel fog hitelességétől megfosztatni, s emlékül a levéltárba tétetni. — Kis Lajos eskütt hivataláról leköszönt, a minek következtében ő mélt. főisp. helyettesünk megkéretni rendeltet-

tett: hogy helyében még e gyűlés folytatában, az utolsó gyűlés alkalmával, az akkoron megürült eskütszere ajánltak közül valakit nevezzen ki. A tildi, Csifárhoz tartozó fiók helységben, csak egy falusi iskolának, s pedig ennek sem jeles hajdani tanítványa, ki még maga inkább szükségli a nevelést, minden illy jeles hivatalra szükséges képzettség nélkül, mellőzve az illető plebanus mint iskolai kormányzó engedelmét, a tanításban kontárkodni kezdett: s midőn ettől a plebanus által eltiltatott, megvénkhez folyamodva esedezett: hogy őt védszárnyai alá fogadja, s törvényes előjárói beleegyezése nélkül ön magát befurt helyzetébe, megerősítse. A ns megye közönsége ohajtvá: hogy a nevelésnek sz. ügye magas rendeltetéséből avatatlan kezdek által levonva ne alacsonyíttassék, a járásbeli főbíró oda utasította: hogy a csifári plebanussal egyetértve, a tildi gyermekek czélszerűbb neveléséről gondoskodjék. Ő hercegsége országunk primása pedig, mint Tildnek földesura, kinek bőkezűsége a népnevelést számos iskolában jobb létre, s virágzóbb állapotra varázsolta, gyűlésileg megkéretni rendeltetett, hogy a tildi iskola tanítónak fentartására valamit rendelni kegyeskedjék. Minthogy az új törvény a nemtelenekek is szabad birhatási jogot enged; kérdésbe jött: vajjon a törvény értelmében vett nemesi jószágtól, a nemtelen köteles-e adót fizetni, s mely arányban? közös volt az azt igenlő vélemény, gyám-okul felhozott az 1540. évi 36. t. cz. s midőn A. A. tan. őket haszonbér-lők gyanánt megrovatni véli, mások oda nyilatkoztak: hogy birtokuk, a belső telket is oda tudva nem a rendes adó, hanem az irtványok rovataiba jöjjen, s ez mondatott ki végzésül. Febr. 18án a gyűlést m. Ambró Antal nm. helytartósági tanácsos ur bucsú beszéddel kezdé; melynek végeztével ő méltóságának főispáni-helyettesünknek levelei olvastattak, melyek egyikében Szakmáry Alajost, e jelentésünk elején említett elhunyt érdemdús hazafinak fiát, atyja félszázados érdemeinek méltánylatából, de tulajdon hivataloskodásában tanúsított buzgósága, és személyes jeles tulajdoninak tekintetéből is t. bírónak nevezte. Ugyan más levélenek tartalmánál fogva Bodó Léopoldot és Kis Sándort eskütteknek helyettesítetté. Ezeknek szokott felkettetése után ezifra jelenetnek valánk tanui. Két megürült törvényszéki táblabíróra új egyéneket kellett választani. A minthogy megyénk végzése: miszerint illy választások voksolás által történjenek, a t. elnök alispán e megyei végzésre emlékeztete bennünket, előadván, nem kívánánk-e azt a KK. és RR. időkimélet tekintetéből, a jelen esetben felkiáltással feleserélni? s ezen ajánlás elfogadtatott, s rögtön gyakoroltatott is, közhanggal Majtényi Agostont kiáltva ki táblabíróul. Ennek elnöki kijelentése után, hallatszott Sebestényi (Ignáz) és Jeszenszky (Sándor) a zajból a többség kivethető nem levén, az elnök ezt kinyilatkozatá, Sebestényi némelly körülményeit emlegetve, e meg-tiszteltetést megköszöni, s a diadalt verseny társának, az itt sem levőnek engedi, de pártja szerény lemondását el nem fogadja, és többen voksolást akarnak; az elnök által figyelmeztetnek: hogy ha most titkos voksolást kívánnak, arról már egyszer tetteleg lemondván, önmagokkal ellenkeznek, hanem oszoljanak el a terembe S. pártja balra, J.-kyé pedig jobbra, s ez minden el-lenvetés vagy vonakodás nélkül megtörtént. Az elnök látván hogy a pártok már alakultak, kijelenti szigorú lélekismeretességgel: hogy a többség Jeszenszky részén van. Ezen kijelentés, mintegy hadra indító tárogató, az ügyvesztettfelnék jeladásul szolgált új huzamos zajra, s robajos „voksra, voksra“ lármára. Csend eszközöltetvén, Sebestényi újra leköszön, lemondása tekintetben nem vétetik, s kedélyeket izgató s tüdőfeszítő, új „voksra“ kiáltás hallatszik. Elnök esendet eszközöl: hódoltam úgy mond kívánságunknak és engedtem, de most annak engedni elnöki méltósággal ellenkeznek. V. I. tisztelem az elnök jogait, nyugtasson meg bennünket, s eresse voksra. S. F. Elnökkel játékot üzni nem lehet, s elsorolva a tény keletkezését s kifejlését kérdi az ellenfellt, lehet-e az elnök ezen logiczka ellen valami kifogása? S. E. Tettelesen beleegyeztek a felkiáltásban, mivel önként balra mentek. Elnök. A kedélyeket ohajlja megnyugtanni, hivatkozik azon talán úgymond néha túlzott lélekismeretességére, melyel a többséget kiszokta mondani K. L. tb. szól „a hogy van!“ jobb részrül nagy zaj, s „actio, actio“ „ez megérdemli az actiót“ hallatszik. Elnök: tudja mennyit szoktak az izgatott kedélyek mondani, az elnöki székben hidegebben lüktet a vér, s ő az emberi indulatosságának megboesát; „isméltél éljen! az elnöki szék tekintélyével — mond tovább — fogy a megyének méltósága is, én mindig fogom tisztelni a t. KK. és RR. jogait, de kívánom

tiszteljek az én jogaimat is; nem kívánok különös előjogokat. F. P. ő az elnök jogait tiszteli, s azt véli, hogy azok legkevesbé sem fognak csorbulni ha a voksolás megengedtetik, mivel a praesidiale conclusum időelőtti volt, s még némelly bal pártiak akkor még a jobb oldalra el nem mentek. A második alisp. az ellenfellt tettének jogszerűtlenségéről akarja meggyőzni, azt figyelmeztetve, hogy a factumot elfogadták, s a történetekben tényleg egyeztek (zaj, voksra kiáltás, huzamos láрма). Elnök Bars vármegyének a jellemét, a nagy láрма és szóba vágás által nem a legtisztább fénybe helyezték, folytassuk tovább a tárgyakat; ezt egy kis zaj közt ismételte, s az illetők helyeikre vissza lérték, a jegyzői hivatal olvasásait folytatá, s esend lön, s örömmel lehet tapasztalni, hogy a huzamos ideig tartott zajos vita Bars tiszta egét sűrű homállyal nem borítá, a szívek engsztelődése a mosolygó arcokon tükröződött vissza. Közledek lassan a tisztépitő szék, s a főispáni helyettes ur figyelmeztetve erre a megyét, Barsnak serénységben az első alispánal vetekedő tisztviselőit érdemelt díeseretekkel halmozva felszólítja, gondoskodni a tisztépitőszék előzményeiről. — A nemesek öszeírása már megtörténvén, valaki az előbbi tisztépitőszék előtt szerkesztett s kinyomatott szabályok megvizsgálását és szükség esetében bővítését vagy módosítását indítványozá; erre egy t. b. a szabályok iránt — úgymond — ne veszteges-sük az időt, ne mystificáljuk magunkat, más lesz-e Bars mint az 52 vármegye, más ösvényen fog-e az indulni? tartuk meg csak azokat a mellyek vannak, ha azokat szaporítjuk alig ha nem maradnak irott malasztok. A időközben beköltözendő nemesek iránt jeleltessék ki terminus praecclusi, melyen túl ha ki megyénkbe letelepülné, a tisztépitő széknelvoksa ne legyen, mivel az illy késői beköltözések sok visszaélésekre adtak alkalmat. Ohajlja talán a nyájas olvasó tudni, minő remények s miféle sejtelmek dagasztják jövőre nézve kebleinket? még eddig úgy látszik csak hamu alatt lappang minden, s büszkén mondhatjuk hogy alacsony voks vásárlások nem történnek, s reményleni lehet, hogy Bars megelégetve már e rütságot azokkal fölhagyand: ha ebbeli reménységünkben, melyet a Barsiak lelkiületükbe helyezünk, csalódnánk, arról a tisztelt közönséget értesíteni el nem mulasztjuk. Eddig csak B. J. R. F. és febr. 18án M. A. tiszteletére adott éji zenék, a tisztújítás kellemes és szivderítő némi előzményeinek tekinthetők. Gyűlésünk folytatában az éhséggel küzdő árvai szegény polgártársainkról sem felejtkezünk meg: sanyaruságuk némi enyhítésére 212 p. ft. és 144 p. m. gabona jött be, a pénz már biztos kezdek által el is küldetett. Jónak találok még ez évi közgyűléseink s törvényszékeink határidejét is ezenel közleni. Május 3kán leend ájtatossági és tizedhaszonbéri közgyűlés Sz. Benedekben; azontúl pedig énegyedes közgyűlés A. Maróthon majus 5től majus 9ig; a törvényszék és törvénykezések majus 19től mint megjelenési naptól maj. 31ig bezárólag. August. 24től közgyűlés august. 30ig; törvényszék sept. 1től 13kig bezárólag. dec. 1től mint megjelenési naptól dec. 13ig bezárólag tartatni fog a törvényszék és törvénykezesek a közgyűlés dec. 15iktől dec. 20ig bezárólag.

Budapesti ujdonságok. Egyszer volt hol nem volt... tulajdonképp mint egy négy év előtt volt Pesten keletkezésben egy nevelői társulat. S ki tagadhatná, hogy czélt a nevelésnél szentebbet, magasztat nem is kívánhatni, s így e társulat bizonyosan a leghódítóbb zászlót tűzte ki arra, hogy pártfogoltassék, virágzása előmozdítassék. Akkoriban, ha jól emlékszünk, a társulat alakulása hírlapokban is közöltetett; arra azonban bizonyosan emlékszünk, hogy itt is ott is akadtak emberek, kik a társulat kitűzött czélját pénzbeli adakozásukkal is előmozdítani elég jó szándékuak voltak. Minthogy azonban kerek magyar hazánkban a jó szándék és jó akarat nem olly igen bő, hogy vesztegetni, vagy sükkertelenség avagy igen messze jövőbe nyúló sikerülés által hűtögetni czélszerű dolog volna, igen szeretnők ez okbul, ha az említett társulat mibenlétéről, életéről vagy haláláról, tudósítást kaphatnánk; mely tiszteletteljes felszólítással — úgy hisszük — a nevezett számú évek multával teljes joggal járhatunk a nevelői társulathoz. Mi nem véljük ugyan, hogy a nevelés ügyét hazánkban már bevégeztnek tekinteni, s tán ez okbul vonult vissza kezdett pályájáról a nevezett társulat; de könnyen meglehet, miszerint alakulásának és szilárdulásának sok más okok állhatnak ellene, melly esetben szíves bizalommal szólítjuk fel az illetőket nyilatkozatra. — Nem régiben olvasánk a dolgozóház hírdéteiben, hogy jegyzőkönyveit magyar nyelven viteti.

Ez perse olly dolog, mellyel nem is igen kellene dicsekedni, mert úgy tenni kötelesség, ellenkezőleg, furesa dolog volna. Valamint igen furesa dolog az is, hogy az ügyeit és jegyzőkönyveit különben magyarul vivő dolgozóházban az egyetlen egy utcai felirást kivévén, belül tán minden felirások németül találtak, a háztisztviselőség névjegyzékétől és rendszabályoktól kezdve az érkezettek neveikig. Meglehet egyébiránt, e belső intézkedés azért van, mivel több idegen mint magyar váratik a dolgozóház növénydekeiül, a minek különben szívünkben örvendezünk. — Időnk ismét lágyulni ked, s így a melegebb napok előbb utóbb elkövetkezendek. Három része van minden budapesti ember testének, mellyek tekintetéből e nyári napokra kissé borzadozva gondolunk: a tüdő, a szem, és az orr. A tüdőnek módja lesz jól lakni szakadatlan porral és homokkal, míg a szem, t. i. egészen szélesedő időben, midőn azokat azon félelem nélkül is, hogy szemettel nyomban megteljenek, felnyithatni, azon rondaságokban gyönyörködhetik, mellyek a mi fiatal és virágzással dicsekedni szerető Pestünknek minden utcáit és benne minden szögletet undokítják. Valóban meg kell vallani e tekintetben hogy ha Pestünk fiatal, úgy szemérmét nagyon korán veszti; ha pedig idővel szépnek is akar tartatni, kár saját félszket minden szegletkövön illy kiméletlenül moeskosítani. Hogy aztán e berondított helyeken, mellyek néha száraz időben is feleslegessé teszik egyes vendéglői kapuk körül az öntözést, az orrnak is kijut a maga része, érteldődik. A német színház szögletei előljárnak e részben a méltánylat és dicséret kiérdemlésében; ámbár nem tagadhatni, hogy nemzeti színházunk ha bár csak egy oldalról is iparkodik a moeskos nyomokba lépni... Valljon nem lehetne az illy utca-ocsmányítókat meghatározott helyekre szorítani, hogy arczatlanságok moeskai ne szolgáljanak gunyözégerül fővárosunk tisztaságseretete s emlegetni szeretett szépsége ellen? — Budán egy szolga már évek óta elvászta magát nejtől, s a szerelem kötetlen frigyét a házasság leláncolt állásánál többre becsülvén, egy idegen nőt fogadott hajlékába, kivel hosszabb ideig bűt és örömet osztottak egymás közt. Utóbbi időben azonban a törvényes hiteseletül fogadott nő ez állást is nagyon leláncolónak tekinté, s hogy szorongatott szívén könnyítsen, bűt egy másik nőtelen férfinak kezdé panaszolgatni. A titoknak azonban a férj, kinél t. i. ez idegen nő lakott, nyomára jött, s az elkeseredésnek épen azon nemét érzé rája, mellyet a szegény hitestársnak kellett már évek óta szenvednie, midőn magát törvényes helyzetéből kizavarva s helyét idegen által betöltve látta; de mit ez szelid békén túrt, a férj olly türelmesen nem viselheté el. Az asszony elhagyván a házasságot, a nőtlenhez szegődött. Azonban az odahagyott házasság férfiú boszut forralt e hűtlenség ellen, s a legközelebbi napok egyikén vesztett asszonya után lesbe állott, s midőn ez leshegye felé közeledék, késsel rohanta meg; de ejtett sebe nem lön halálos. A gyilkos szándéku férfi szaladásnak vevé a dolgot, nyomában azonban üldöző népsereg futott, mellytől midőn látta, hogy menekülnie nem lehetend, a kést, mellyet az elpártolt nő halálára szánt, falnak feszíté, s mellét hegyébe nyomta. A szurást olly ügyesen találta el, hogy azonnal szörnyet halt. — Hajóhidunk f. é. tavaszeli havában újra bérbe fog adatni 3 egymás után következő évre. Most ideje volna tehát, illendő szerződésbeli rendelkezéseket tenni a hidnak olly rendetlen nyitogatásai ellen, mi felől eddig egész nyarak hosszában naponként kelle panaszokat hallanunk. A gondos kapitányságtól, főleg az erélyes budától, reméljük, hogy azon igen könnyen végrehajtható kényelmet kieszközölni valahára Budapest és környéke lakosságának, miszerint a hid nyitva állásakor mindenkor és elegendő esónakok fognak a közlekedés fentartására jelen lenni; úgy tán ellefajthetjük majd azon eddig tapasztalt s megfoghatlanul hanyag figyelmetlenséget, hogy eddig illy alkalomra nemcsak mindenkor elegendő esónak, de mondhatni s ha egy sem volt a közönség szolgálatára. — Nem tartóztatathatjuk meg magunkat, hogy a budapesti utcaai világitóknak egy kis dicséretet ne tartunk illy czim alatt: „Nem kell utcaai világitás!” Az utcaai világitást éjjel sok rövid látók a kényelmek közé számítják, reméljük a felhozandó okoknál fogva a világosságnak ezen apostolait ellenkezőről fogjuk meggyőzni, s köz megegyezés által ezen ártalmas szokás eltöröltetendik; jlesen: az éjjeli világitás kárhözatos 1) theologiai okokból; mivel istentől szabott rendet megzavarja, melly szerint éjjel sötétségnek — mellyet csak néha szakaszt félbe a

holdvilág — kell lenni, a világitók a világ tervkészítőjét mesterelni akarják s ellene felzudulni 2) törvényes okokból; a világitás költségei többnyire indirect adozás által gyűjtetnek, s miért fizessen egy vagy másik olly intézkedésre, melly rá nézves közönyös, neki semmi hasznat nem hajt, sőt némely foglalkozásában akadályozza? 3) Orvosi okokból; mert az olaj és gőz kipárolgása ártalmasan hat az egészségre, főleg gyöngébb idegzetű személyeknél, kiknél az utcaai tartózkodást éjjelente könnyítvén, számos nyavalyák minők, hurut, nátha, s meghűtés alapját veti meg. 4) Morál-philosophiai okokból; az utcaai éjjeli világitása által az erkölcsiség romlik, a mesterséges világitás elűzi a kedélyekből a sötétségtől borzadályt, mi a gyöngét a bűntől tartóztatja, ezen világosság az iszákost biztosítja, hogy késő éjjelig dözölhessen; a szerelmeseket össze vezeti. 5) rendőri okokból; a lovakat szilajítja, a tolvajokat bátorítja. 6) Ország-gazdasági tekintetből; olajért és kőszénért (NB. a holdlégszusz világitás van) évenként tetemes összegeket kell kiküldeni, s így a nemzeti gazdagság csökken. 7) Népi okokból; a népet felvilágosítani nem kell, mert a világitással visszaélés káros szokott lenni. Ezen felette fontos okokat, mellyeket némely olvasónk talán balvéleménynek tarthatna, a mint tapasztalásból mondhatjuk, Budapestnek világitás bérletje által méltányoltattak, és mennyire tőlök kitelik, rajta vannak, hogy polgártársaikat ezen káros következtől megóvják.

VIDÉKI HIREK.

Körmöcz, febr. 19. Mennyi szellemi s anyagi veszteséggel gyakoroltatik a felső rész emberei között az életől pálinka ivás, mondanom felesleges; annál örvendetes kilátással kecsegtet tehát az itt közelfekvő Kónesháj nevezetű helységben alakult józansági társulat irányja, melly az erkölcsi mételet kiirtását tűzvén czélul, a nt. helybeli lelkész közbenjárása sikerével magokat a népes helység számos férfiai aláírta, s hogy annál biztosabban zárják el magok előtt a visszasiklás lehetőségét, havi béröket — kimestári bémunkások lévén — ünnepélyesen asszonyaiknak adák át felvenni, s igen valószínű, mikint ezen üdvös példát több helységek is követendik. — Egyszermind igazításul a N. U. 16. számához kötelességemnek tartom kijelenteni, mikint az ott érintett körmöczi papirgyár nem 15, hanem 15,000 rizma papírost állít ki évenként, a gyárhivatal tisztí előmutatása szerint. K. A.

(*) LAPSZEMLE.

Hírnök. (13. sz.) Igen jeles és szívreható értekezés közöltetik S—e. aláírással „Egy tekintet a szeszese italokkál élésre honunkban” czim alatt; mellyben szerző hű esettel rajzolja mind általában, mind különösen honunkban azon rozpalt pusztításokat, mellyeket a szeszese italokkal, nevezetesen pálinkával való napról napra inkább terjedő élés, vagy igazabban szólva visszaélés a nép erkölcsében s életében már eddig is okozott; még nagyobbakat okozandó, ha ezen veszedelmes mételet elharapódzásának minélelőbb egyesületek útján ellene nem küzdendünk. E tekintetben tehát mérsékleti egyesületek országsszerinti alakittatását indítványozza, „alakítsunk mérsékleti egyesületeket — ugymond — hogy annyi millió kezeket megnyerhesünk mind szellemileg mind anyagilag a hazának; ne engedjük bekövetkezni a földnépek erkölcsi halálát a közalajdosást és elfajulást, s ne igyekezzünk elveszíteni a hazának olly annyira nélkülözhetlen számos kezeket.” Az indítványok korszakát éljük; de ennél üdvösb indítványt még senki szőnyegre nem hozott. Valóban ideje volna már valahára, hogy a szeszese italok pusztításai ellen egyesült erővel hatályosan fellépni; mert azon nemzet, mellynek főereje — a köznép nagy tömege — legnagyobb boldogságát szeszese kábultságban helyezi, s sokkal közelebb áll sirjához, mint az, melly talán századok óta zsarnoki önkény rabigája alatt nyög, de hogy nyög még érzi és tudja. S azért örömmel üdvözöljük szerzőnek becses indítványát, s azt részünkről nem csak pártoljuk, de ezennel alá is írjuk. Szerző szerint e tekintetben igen sokat tehetnek lelkészeink és néptanítóink; de ezek működése mellett szükséges, hogy a törvényhatóságok is erélyesen lépjenek fel az üdvös czél sikerítésére, nem ugyan tiltólag és erőszakolva, hanem olly móddal, hogy a mérsékleti egyesület pártolása által erkölcsi hatást eszközöljenek a veszedelmes pálinkaivás megbuktatására.

Erdélyi Híradó. (12. sz.) „Iskolaügy” czim alatt értekezés közöltetik V. K. aláírással, mellyben szerző a kath. gymnasiumokba a latin nyelv helyett a magyart kívánja behoztatni (Ez Istennek hála! nálunk már nagy részben meg van); a latin nyelvet azonban nem ohajtja kiküszöböltetni, hanem csak a classicusokra szorítottatni; a tanulmányi tárgyakat pedig, mellyeknek miképeni előadásáról egyenkint nyilatkozik, olly móddal kívánja az osztályokra alkalmaztatni, hogy elsőben: a hit és erkölestan, latin és német nyelv, természetleírás és számvetés; másodikban: az előbbieket folytatása; harmadikban: bibliai történet, latin s német nyelv, természettan, számvetés, földleírás; negyedikben: a kereszténynek Isten, ön-maga, embertársai s hona iránti kötelességei, szónoklat, hazatörténet, földleírás, mathesis elemei; ötödikben: kereszténység története, költészet latin s magyar nyelvben, világtörténet rövid rajza, geometria elemei — tanítassanak.

KÜLFÖLD.

Spanyolország. Madrid, febr. 9. Mon pénzügyminister tegnap a tanácsban azon nyilatkozatot tevő — mit ma a status hírlap is ismételt — miszerint a kormány elhatározá a cortes elé legközelebb egy törvényjavaslatot terjeszteni, melly az eddig elnem idegenített egyházi javak visszaadását a clerusnak tárgyazandja. Hozzá téve azt, hogy a ministerium e tervvel már akkor foglalkozott, midőn azok eladatásának megszüntetését a királynénak javasla, most azonban elérkezett azon kedvező időszak, melly illy üdvös rendszabály kivételére alkalmas. Castillo y Ayensa elutazása nem sokára bekövetkezik, s úgy hiszik hogy a romá-vál szerződés foganatosítására többé semmi akadály sem létezik. E véleményt osztja a „J. des Debats” is, melly az egyháznak visszaeső javak értékét 150 millió franknál többre becsüli, az elidegenített javak értékét pedig mintegy egy milliárdra s megjegyzi: E fontos határozat — mint mondják — azon biztos állítás következtében hozott, miszerint a pápa az egyházi javak eddig történet elidegenítését jóváhagyandja. A törvényjavaslat aképfog szerkesztetni, hogy a nemzeti javak számos vevői a legnagyobb biztosságot nyerhessék.

Franciaország. Paris, febr. 13. A követek kamrájában még mindig a földöntözési törvény felett tanácskoznak. A tegnapi ülésben a bírtok kisajátítás vagy a szolgálási terhek felett, számos pótlék- és változtatási javaslatok tétettek s félrevetettek a nélkül, hogy legalább az első cikket bevégezték volna.

A követek kamrája febr. 14én a földöntözési javaslatot elfogadta, nem különben a titkos pénzekre ügyelő bizottmány is Bugeaud marschall elnökelete alatt magát meg alakította, előadónak Debelley me választott. — A „Times” szerint a francziak a muscati Imannal szerződést kötöttek, és Socotora szigetét el akarják foglalni.

Az arab főnököket, kik Franciaországot meglátogatták, Lawoisier gőzös vitte vissza Afrikába. Midőn e hajó febr. 2án Algírnál megérkezett, az egész vidék a város kapujaig hóval fedve vala. Illyes valami a francia elfoglalás óta nem történt.

Paris, febr. 14. Miután a követekkamrája febr. 13án tartott ülésében a földöntözési javaslatot (144 fejtér golyóval 116 fekete allen) elfogadta volna, követek ülésében a 1821 és 1822ki csatorna-társulat többször tárgyalta nyelő-részvényeik beváltása feletti törvényjavaslatot foglalatokodott. E társulatok a Szajna s Rajnán nem különben Bretagne s Bourgogneban építendő különböző csatornák kivételére 128 millió frankot előlegeztek, miert az ország nekik tetemes kamat mellett, melly 7½ percentre hag, bizonyos évszámra a tiszta jövedelem felét, a tariffa meghatározási jog mellett, biztosítá E joggal jelenleg olly mérték nélküli visszaélést gyakorolnak, miszerint a csatornák nem lehetnek olly általános hasznuk, mint lenniök kellene, azért kénytelen az ország új áldozatot tenni, és e jogot, melly 130,000 nyelő-részvény által képviseltetik, 20 millióért megvenni.

Strassburg, febr. 17. Franciaország belsejéből a posták mind későn érkeznek. Vidékünkön is a napokban olly erősen havazott, millyenről a legidősb emberek sem emlékeznek. Tegnapelőtt óta számos szekerek foglalkoznak a hónak a városbéli kihordásával. A Mulhausen és Thann közti vaspályán 8 nap óta nem járhatnak, annál fogva számkáni közlekedés rendeltetett. Ma a légmérő tetemesen alásétt. A helybeli városi hatóság nagy összeget rendelt a szegény osztályuk számára vendő tüzi valóra, ugyan e czélra gyűjtögetések is történtek, mellyek lakosaink ismert jótékonyaságuknál fogva, gazdagon kamatoztak.

N. Britannia. London, febr. 13. A bizottmányüggyében a kutatási-jogra vonatkozólag 3 érdekes okirat terjesztetett a parlament elébe: Guizotnak dec. 26ról Sainte Aulairehez intézett levele; Aberdeen gr.nak Cowley lordhoz jan. 9-rii jegyzéke és az utóbbinak jan. 13-rii válasza. — Az armaghú kath. püspök az ír lapokban

azon birt, miszerint Anglia Romával egyezkedésben volna, alaptalannak nyilvánítja.

Azon számos adózási tárgyak közé, melyekre a statusjövedelem feleslege a birtokadó könnyebítéssel kiterjed, mint: cukor, thea, pamut, papír, gabona, malata sat. soroltatik a szappan is. Londonban a szappangyárosok s parlamenti tagok gyűlést tartottak, hol e tárgy felett tanácskoztak, s folyamodványt határoztak a parlamenthez nyújtani. A jelenlévő gentlemenek közt Hawes „kitünő szappanos” mint nevezni szokták, és London Lambert város-egyed részéről alsóházi tag, ugy Hume József, Pattison, Egerston, Alderman Humphrey s többek valának szemlélhetők. A „Standard” azt mondja, hogy ha ezen uraknak a „Chronicle”-ben négy sűrűen nyomott hasábot kitevő beszédeiket olvassuk, valóban azon meggyőződést nyerjük, hogy a szappanadó egyedül az, mely az országot leginkább terheli. Ennélfogva Peel Robert állása nem a legjobb. Igaz, hogy majd negyfedél millió felesleg van kezében; de azon adók, melyeket ez által fedezni akar, merséklelt összevetés után 20 milliót tesznek.

Az udvar még mindig Brightonban van. Victoria királynő onnét Norfolk herezeget és Liverpool grófot falusi lakáikban szándékozik látogatásával szerencsételtetni. — O fels. a hannoverai király, mint tag, az új „Conservatív Club-House”-ban, a st. jamesi Streetben magát beírta, mely febr. 18-án fog megnyitni.

Az alsóház febr. 11-én tartott ülésében Graham belstatustitoknok a honfűsítési jog s a szegények felsegéllése feletti új billt beadta, mi ha keresztül menne, a mostani rendszert, a helybeli szegények felsegéllését illetőleg, lényegesen megváltoztatná. E rendszabály a gyéren egybegyűlt tagoknál kevés kedvezményben részesült, azonban bővebb tárgyalatása máskorra halasztott. A febr. 12-én tartott alsóházi ülés kezdetén Peel Robert Bouverie kérdésére eképválaszolt: O felesége és a brasíliai kormány között még eddig a tariffa változás fölött semmi egyezkedés sem történt. Jólehet egy javaslat a rendes kereskedési szerződést illetőleg már szőnyegen van, de az a tarifát legkevesebbet sem érinti.

Irlandból az írjak, hogy az adományzási bill elleni mozgalmak mindinkább esendésednek, mit főképp Murray tanár s érsek szilárd állásának köszönhetni. Azt is beszéltek, hogy e magas főpap nem sokára bíbornoki süveggel tiszteltetik meg s Romában fog lakni. O Connellről nagyon keveset hallani. Az ország dél- és közép grófságaiban a pór nép által elkövetni szokott merények még mindig tartanak.

Olaszország. Nápoly, febr. 8. A statust vezélyeztető villongásokban részvett több egyének felett a napokban mondatott ki az ítélet. Halálra egy sem ítéltetett, de igen 30 évi tengeri rabságra.

Olasz határszélekről, febr. 11. Az olasz fél-sziget különféle részeiben a titkos társulatok részéről meg nem szűnnek jelenségek mutatkozni a kedélyek felizgatására, főképpen a kormányt elhittett hírek által új tervekkel fenyegetik. A többiek közt azt rebesgetik, miszerint jövő tavasszal e vagy ama tengerparton a fiatal Italia új lázadási merényt rendezend, mire Gibráltárban már minden készen áll, hasonló fog történni a joniai szigeteken, Malta s Corsicában. — A sveiczi mozgalmak a közfigyelmet itt is magukra vonák, jólehet reménylik, hogy azok összesített kül közbenjárás által békes uton fognak bevégezteni. Guizot Franciaország követeinek s consulljainak Sveiczbán szívükre kötö a pártok felett öröködni, bekérs s kölesönös kiméltre bírní, s minden veszélyes politikai tervek kivételében akadályozni. Hasonló utasítások érkeztek a bécsi s berlini cabinetektől is.

Németalföld. Mint hallatszik a németalföldi indiai kormányzó fizetése vagy jövedelme 240,000 forint-ra van határozva. Atalában a király mindent elkövet hogy Rochussen-t e hivatal elvállalására bírassa. Rochussen özvegy s gyermekeit legzsengőbb korukban kénytelen Európában hagyni. Annnyiban mindazáltal nyugodt lehet, mivel a király biztosítja őt, hogy szerencsétlenség esetében fiatal családjának apja leend.

Belgium. Belga lapok több idő óta emlékeznek Kesssel pattantyús órnagy találmányáról, mely „szabadító-nak” neveztetik. E gép ugyanis tüzvészből az embereket csathatlanul (!) megmenti. Az országgyűlés rendezelőtt is már ismételve működött, s pedig mint általában hallatszik jó sikerrel. A kormány jelenleg egy bizottmányt rendelt, mely e gép fogantatóról jelentést adjon be. S ha kedvezőleg sikerülne, ugy e gép minden községekben be fog hozatni.

Sveicz. Waadt, Lausanne, febr. 13. A nagy tanács két napi tanácskozás után bizottmánya kisebbségének indítványát, azaz a jezsuiták kiűzését 97 szóval 81 ellen félre veté.

Waadt. A kormány egy radical csinfogás által megdöntetett. Jólehet az utasítások conservatív szelleműek épen nem voltak. A hazafini társaság különféle helyű népgyűléseket által megvala bíva — ha szükségesnek tartaná — köz-népgyűlést tartani, a nagy tanács utolsó gyűlése után tartatott is illy népgyűlés. A statustanács többsége 6 zászloajlat rendelt ellene s más nap proclamatiót boesátott ki. A sereg megérkezett, de a mint lát-szik, annak egy része a fölkeltekhez áment. A nagy-tanács többsége lemondott. Az iszonyú számmal összesereglett nép-gyűlésben ideiglenes kormány alakított, a következő tagokból áll: Druey, Blanchenay, Muret statustanácsnokok; Fischer lausannei; Schopfer morgesi, Mercier cossonayi igazgató; Veillon Károly aiglei. Veret Jakob negoni igazgató — mindnyájan a nagy-tanács tagjai.

A „Const. Neuch.” parisi levelezője, a parisi ministeriumnak az előhelyhez s Bern rendéhez intézett két jegyzékét közli. Az elsőben, a szövetségre kedvezőleg leplezetlenül francia közbenjárás ajánlatik; az utóbbiban a sveiczi radicalismusként tudtul adatik, miszerint a nagy hatalmasságok ama körülmények szerint fognak intézkedni, mint az Luzernnel. A levelező azt hiszi, hogy a jegyzékek következménye azon különös fegyverszünet, mely jan. közepe óta az önkénytesek ügyében uralg.

Rajna vidék, febr. 14. Akár mit mondjanak a sveiczi szabadelvű lapok, annyí bizonyos, hogy a berlini cabinet a sveiczi kérdésre vonatkozólag, kevés kivétellel az esemény feletti nézetben, s a határozott közbeszólás szükségességének időszaka felett a többi hatalmasságokkal tökéletesen megegyez.

A argau. A legújabb zürichi lapok szerint a nagy tanács az előhely elleni vádat visszaveté, a jezsuiták elutasítását 130 szóval 38 ellen elfogadta, ellenben egy véghatározatot az önkénytesek ellen 119 szóval 48 ellen félre vetett. Atalános megkegyelmezés is javaslatot; azonban a nagy-tanácsnak ez alkalommal Fahr laender tanártól keserű igazságokat kelle hallani. A végképpen nagyon különös: A argau a hasonérzelmű rendek megkivántató kölesönös egyezkedéseiben részt veend. Követek: Wieland tr. kormánytanácsnok és Keller nevelőház igazgató.

Uri kanton tanácsa febr. 16-án rendkívüli gyűlést hirdete s egy proclamatiót boesáta a néphez, melynek rövid kivonatát im adjuk: „A szabadság s a kantonok önállósága, őseink szívérével s hősiességével szerzett, a történet s a legidősb okiratokkal bebizonyított jogai a kath. rendeknek, s a szövetség maga veszélyeztetve vannak. A szabadság alapítók szabad fiait rab-szolgák legyenek fiatal sveiczi zsarnokok s hazájukból kiűzött idegenek járma alatt! Legszentebb jogaitól megfosztva szolgálai alázatossággal lessék elnyomók kegyet! Isten mentsen meg! Nem csak Luzern, hanem Schwyz, Freiburg, Wallis és a többi kath. rendeknek egyházi s politikai szabadságukat fel kellene áldozniok, jogukat elnyomatva szemlélniök, ha a radiceleknak ép olly igazságtalan, mint szövetség-ellenes követeléseik teljesedésbe mennének.

Genf. A nagy-tanács a kormány utasítási javaslatát elfogadta. A kiutasítási radical javaslat James Fazy részéről 111 szóval 35 ellen elvetetett, ugy szinte több változtatási javaslatok is.

Luzernben a sereg közt folyvást rendtelenségek történnek, mult héten egy egész osztály föllázadt, midőn két tisztüket elfogni akarák s így a kormány jónak látta szándokától elállani. Illy föllépések Schwyz kantonban is aligha történni nem fognak, midőn azon kérdés meghatározására jönek: valljon a kanton vagy szövetség-hatóságnak engedelmesskedjenek-e?

Zürichből, febr. 17-ől költ levelek a legfontosabb s egyszersmind a legkomolyabb híreket hozzák Sveicz állapotáról. Az előhely a seregek felett nem rendelkezhetett, hogy Waadt-ot sörvényserű állásába ismét visszahelyezze. Bern és Aaurauban nyilatkozat tétetett, miszerint az előhely eltökélte magát az ország-beke fentartására. Azonban mind ennek sikerítésére kevés remény van. Genfben a tömeg megkísérte egy katonai osztályt befegyverzeni, de nem sikerült. Utóbbi napokban mintegy 72 egyén, jött vizsgálat alá. Eddig mintegy 700-an vannak kik résztvenni állítottak, s az ítélszék reményli számukat 1,200-ra emelni.

A szövetséges hírlap szerint Bécsből következőleg írnak: Hogy Sveiczbán a polgárháboru kitörésének lehetősége megakadályoztassék, az idevaló nézetekkel összehangzólag újabb kölesönös értekezések történtek az angol, porosz és francia cabinet közt, szilárdan eltökéltek magukat, minden történetü erőszakos esapásokat megakadályozni és reményleni lehet, hogy szándékuk kivételében szerencsések leendnek, mivel Franciaországnak nyilatkozata minden várakozást felül mult.

Mexico. Északamerikai lapok jelentik Santa Ana legyőztetését s Paredes és Bravo tábornokok általi elfogatását Pueblánál.

Tahiti. Valparaisóból nov. 3-ól költ magánlevelek Tahitiből sept. közepeig következő tudósításokat hoznak: Hamelin francia admirál „Virginie” hajón Valparaisóban megérkezett, Tahitiba evezendő, mint hírlík Pomare királynőnek ajándékokat visz s híhetőleg előbbi székebe ismét visszahelyezi. A tahitii benszülöttek ellentállásukat folytatják, ennek következtében a francziák által elfoglalt Papeiti fővárosban élelemszerekben nagy szükség, a sziget egyéb részeiben pedig bőség uralgott.

Apróság. Penedo gazdag israelita Amsterdamban meghalván a XVIII. század közepén, következő végrendeletet csinált. 1) Amsterdam városának 500,000 f. hagyok. 2) Kamat nélkül tíz évre ugyan azon városnak más fél millió forintot kölesönözök. 3) Minden keresztény egyháznak Amsterdamban és Haagban 10,000 f. ajándékozok s a déli egyháznak Amsterdamban 30,000 f. 4) A szegényeknek negyven turfabajt ajándékozok. 5) Minden keresztény árva háznak Amsterdam és Haagban 10,000 f. hagyományozok. 6) Azon árva fiúnak ki először kimenend az árvaházból 1000 f. adok, s a ki ezt követendő 500 f. 7) Az amsterdami synagogának 250,000 f. ajándékozok. 8) A Portugál árvaháznak 30,000 f. 9) A kormánynak három százérti kamatra 1,000,000 f. kölesönözök, azon feltétel alatt, hogy a kamatok a Jerusalemben lakó zsidóknak fizettessenek. 10) A német synagogának hagyok 5000 f. 11) Unoka öcsémnek Ovis Péternek 3 milliót, házamat és a tartozandóságokat hagyom. 12) Özvegyemnek tulajdona legyen 1,000,000 tallér. 13) Többi rokonaim fejenként 10,000 tallért kapnak. 14) Szomszédaim mindenike, ki temetésemnél megjelenik 100 aranyat kap. 15) Minden mindkét nemi hazastárs-talan személy ki temetésemet kíséri 100 f. kap. 16) Minden keresztény pap Amsterdam és Haagban 100 f. és minden egyházi 50 f. kap.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

Nemzeti színház. Jövő szombaton martius 1-jén Fánecs Lajos rendező, és igazgatósági ügyvivő javára berletszűnéssel adatik: „Don Caesar de Bazan.” Drama 5 felv. írta Dumanoir és Dennery, francziából fordította Diosy. Laborfalvi Róza kisasszony súlyos betegsége után először lesz szerencsés föllépni.

A pestbudai hangász-egyesületnek 3-dik műelőadása e f. 9-dik zeneében, martius hónap 2-án délutáni 4¹/₂ órákor tartatik Pesten a városi nagy redoute-teremben. Az abban előadandó hangművek következők: 1) Beethoven A dur szonfoniaja. 2) Hangverseny hegedűre. 3) „Stabat Mater” Rossinittól. Idegenek és nem-részvényesek, kik az előadásban jelen lenni okjannak, az előadás napján válthatnak belépti jegyeket 1 pengő ftért, és számjegyes székeket 1 ft 30 krért a redoute-terem előszobájában. Közli Ritter Sándor egyesületi titoknok.

C s ö d.

4120. Zala vármegye esődtörvényészekének jelentése szerint. Cz en kő Andor és fia Mihály alsó vidovezi lakosok hitelezői esődtörvényének határnapja 1845-dik évi martius 6-ára tüzetvén ki, és ideigleni tömegogondnoknak Bellovári Ferenc sz. máriai jegyző, perügylőnek pedig Csillagh László ügyész neveztetvén; ugyan ez kihirdetettik. Költ bójtelőhő 4én 1845.

Lipthay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.

Gabonaár váltó garasokban.

Pénzkelet. London, febr. 13. Consol 99 ³ / ₄ ;	
huenosayresi 40 ¹ / ₂ ; mexicoi 34 ¹ / ₂ ; perui 29 ¹ / ₂ ; port. 59 ; spany. 5 pcent. stat. köt. 27 ¹ / ₂ ; 3 pcent. 41 ¹ / ₂ ; holland 2 ¹ / ₂ pcent. 63 ¹ / ₄ ; dan. 89 ¹ / ₄ .	
Paris, febr. 15. 3 pcent. 84. 95 ; 5 pcent. 122. 55 ; 3 pcent. köles. 86. 45 ; bankrészv. 3265 ; coup Laff. 1093. 50 és 5085 ; belga 1840 évi 5 pcent. 105 ; napolyi 98. 50 ; rom. 105 ; aust. 1834 sors. 400 ; spany. részv. 38 ³ / ₄ ; spany. szenv. 6 ³ / ₄ ; 3 pcent. 32 ³ / ₄ ; piemonti 1260 ; port. 59 ¹ / ₂ .	

	Tiszta-buza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukoricza
febr. 25. (pesti m.)	101-130	72-85	68-74	55-60	53-58	74-78
.. 15. (pozs. m.)	60-64	45-50	—	35-41	43-46	50-60
.. 15. ..	70-75	55-60	45-50	—	—	45-50
.. 15. ..	70-82	52-60	52-57	35-42	37-38	52-56
.. 15. ..	100-102	—	60-64	46-49	35-36	—
.. 12. ..	82-108	—	58-68	36-46	39-45	52-72
.. 11. ..	88-110	—	60-70	46-53	40-44	52-58
.. 18. ..	65-70	57-60	47-52	35-40	25-28	30-40

Statuspapirosok és részvények árkelete.
Pesti középponti vasut (100 ft.) 115 ⁵ / ₈
— Nagyszombati (100 ft.) 85 ¹ / ₂
— Gőzhajó-részv. (500 ft.) 606 ft. — Esterházy-sorsjegy 58 p. pben.
Bécs, febr. 22. 5 pcent. statusköt. 111 ¹ / ₂
ft p. 4 pcent. st. köt. 101 ¹⁵ / ₁₆ , 3 pcent. st. köt. 78 ¹ / ₂ 1834ki statusköles. (500ft.) 780 ; 1839ki (250 ft.) 336 ¹ / ₄ ft. — 1839ki (50 ft.) ft. — Bankrészvények darabja 1642.
Dunavizállás. Budán, feb. 25-én 3' 3" 0" 0" fölött.